

Mindenkinek különös figyelmébe ajánlatik a Forty orvos-féle általános SEB-TAPASZ,

mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalomat csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb, s egyszerűségi gyökere gyógyulást eszközöl különösen bajokban. — Ily bajok a torokgyulladás, légszűrés, bőrkés, barnaság, hátyásnyik (Croup, angina) mindenféle megsejtések, harapás, szúrás, vágás vagy égés által támadható sebek, megforrasztások, darázsszúrások, konok-fekélyek, szuszok (contusio) — megépülő gyors fájdalomcsillapítással — rogzott dagasztok, gumók, tályogok, pokolvar (carbunculus, pustula maligna), megkeményedések genyvedések, verkelések, minden mirigybetegségek, görvélves fekélyek, fagydagant, ujitéreg, körömméreg, vadhus, tagzavias, csontszél, kifézetés és megrándulások, helyi eszű, továbbá a szülés előtti lábfelakadások és sebek, fájós fekélyezett vagy már genyes női mell. — Sok nő már csirában volt emlőráktól, — a különben elkerülhetlen, életveszélyes eszű mütétnél mellőzéseivel — egyedül ezen jeles sebtapasznak használata által menekült meg.

Vége a testbe teljesen bemélyedt bármennyű szálka, vagy darázs és méh-fülánka csupán ezen tapasztnak rövid idejű használata folytán annyira előlönik, hogy azután a testből közönségesen szabad kézzel, sebészi mütét és fájdalom nélkül, könnyen kihúzható, mire a seb gyógyulása nem sokára bekövetkezik.

Ezen megbecsülhetlen gyógyszer, melynek jelesége leghitelesebb egyéneknek számos e különös kiváratás barniok felmutatott bizonyítványai által már régben a legfőbbesben elismertett — rendkívüli, s legkülönösebb esetekben próbált hatásánál és feltűnő sikerűs eredményeinél fogva, melyek használata által még elavult bajokban is eléretnek, jól megalapított és elterjedt híret kétségbevonhatlanul igazolja.

A csomagok ára 50 kr. és 1 ft., használati utasítással együtt. Kézponti küldeményező raktár: Pesten **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz. a. Scholtz János városi gyszár és Jezovits M. gysz. úrnál. Kolosvárott: **BINDER K.** gyógyszerésznél.

Zagrabbán: **HEGEDŰS GY.** „a fekete sashoz” címzett városi gyógyszer. Továbbá kapható Pesten: Pfeifer J. nál, az ur-utczában a „két matróhoz”, és Mészáros B. nál, a Kristóf-téren 5. sz. a. — Budán: az udvari gyógyszerésztárban, és a Krisztina-városban Wischek E. gysz. — Aradon: Szarka J. — B. Csabán: Biener B. — Brallán: Dr. C. C. Hepitesnél. — Czernowitzban: Schinreich J. — Debreczenben: dr. Róthschnek V. E. — Duna-Földváron: Nádhery P. — Egerben: Plank Gy. — Eperjesen: Isépy Gy. — Ersekújvárott: Conlegrer J. — Győrújvárosban: Fabiné E. L. — Győrnagyoson: Kocianovich J. — Győrött: Lehner F. — Jassyban: Jassinszky A. — Kassán: Koregkó A. — Késarmarkon: Generische C. A. — Komáromban: Gröschel Z. — Kőrömszékben: Nemsek J. — Léván: Boleman Ele. — Makón: Weil M. — Mohácsoson: Kreidl G. — Miskolczon: Dr. Csáthi Szabó J. — Mitrowitzon: Kerstonschitz E. főnáll. Nagyváradon: Husella M. — Nagybecskerekben: Kleszy J. — N. Karolyon: Jellinek J. — Nagyszombatban: Pántotsek R. — Nyitra: Dr. Láng E. nál. — Pakson: Malatinszky S. — Pécsen: Sipőcz J. — Pozsonyban: Pisztor B. — Rimaszombatban: Hamalár K. — Rozsnyón: Hirsch J. N. — Selmezen: Vitkovics János. — Szabadkan: Szentiványi Józ J. — Szathmáron: Juracsó Dániel. — Sz. Fehérvárott: Braun J. nál. — Sz. Györgyön: Mersits J. — Szombathelyen: Pílich F. — Temesvárott: Pecher J. E. és Jaromits M. — Tetsón: Karácsonyi A. — Ungvárt: Münster Gy. és társánál. — Verschetzen: Guist M. — Veszprémben: Perenczy K.

A t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak, kik raktárt elvállalni hajlandók lennének, felszólítanak, miszerint e részbeni ajánlataikat ezen gyógyszer készítőjéhez címelve: Budára a Krisztinavárosban, János-utca 40 sz. a. beküldeni sziveskedjenek, ki megrendeléseket is pontosan teljesít.

Videki bérmentes levelek általi megrendelések bármelyik raktár által az árak készpénzben beküldése, vagy postai utánvét mellett tüstént és legpontosabban teljesíttetnek. 87 (3 6)

Első magyar által. gyógyintézet Budán, városmajor 318. szám.

Ezen, az igé-ó szépségű budai hegyek és árnyékos partok középső városmajor közt épült gyógyintézetben a következő természetes gyógymódok alkalmaztatnak:
1. **Vízgyógyászat**, mindennemű fürdővel és zuhanyal.
2. **Lúg-féle testgyakorlat**, tökéletes gyógykészsüléssel.
3. **Mágnaközfürdők**, egyes személyre készült gőzszekrényvel.
4. **Schrott és Hahn módosított tapgyógyászat**.
5. **A villam jelesesség folyamai**. Továbbá tavaszi és nyári gyógyok ásványvizekkel, tejjel és sóval, ősszel szőlővel.

Kirándulások történetek az intézetet üvedző lombos erdővel, szőlőkkel és számtalan nyaralóval diszító budai hegyekbe, séták a városmajor árnyas fasorai alatt. Szórakozást nyújt továbbá az elegans győzterem tekkasztala, zongorája, újságai, társalgás, táncz, hangverseny.

Közelekedés: Buda-Pesttel egyelőre csinos társaságokkal, később a létező közúti vaspálya által; a haszál és a külfölddel minden irányba menő vasutakkal, gőzszókkal, postával és távírakkal.

Azon betegségek, melyekben a mondott gyógyhatások a legnagyobb sikerrel alkalmaztatnak, a következők: A vérképző tápszervek bajai; a légzőszervek hurutos és ideges bántalmái; a nemzórészek és idegrendszer rendelleneségei; nőbajok; vérsenyvek; bujakor; görvény; köszvény; albai pangások; elhízás; aranyér; húgyzervi bántalmak; a törzs és tagok ferdulései és zúgorai; általános gyengeség; makacs bőrbajok.

Bővebb tudósítást az intézet orvosa **Vajda J. orvos- és sebész-tudor** ur készséggel ad.

A gyógyintézeti igazgatóság.

102 (1)

VALÓDI PAGLIANO-SYRUP,

Pagliano Girolamo florenzi professortól egyenesen idezállítva, különböző mennyiségben kapható:

Török József

gyógyszerész úrnál Pesten, király-utca 7. sz. alatt. — Egy üveg ára 1 ft. 50 kr. Egy tuczat ára 14 ft., 1/2 tuczat 7 ft.

Az ismétlődők igen kedvező engedményben részesülnek.

Ezörp tisztítja a vért, eloszlatja a megromlott nedveket, megritkítja és megjavítja azokat, következtében mindazok, kik e szörpöt havonként két napon át használják, jó egészségnek örvendnek. E szörp sok oly betegséget meggyógyít, melyeknél az orvosi szer csekély javulást eszközöl. 104 (1-12)

Ezen most érkezett meg egy friss állomány, melynek valódi jószágért készlekedtek.

LILIOM-VIZ.

Francia- és Angolország legelső orvosi által ajánlott bámulatos sikerű

szépitő- és mosdó-viz,

mely a hölgyek öszhangzó véleménye szerint paratlan, és a melyről föltalálója kezeskedik, hogy a rap-égetést, sz-plót, kiütéseket, pattanásokat, sárga bőr-, májfoltokat, szóval minden bőrtisztálástól elűző, az arcot, nyakat, vállakat, karokat, kezeket hófehérré, puhává, finommá teszi, s azoknak friss ifjú kinézet kölcsönöz. — Ára 1 nagy palacknak 2 ft. 50 kr. Ára 1 kis palacknak 1 ft. 30 kr.

LOHSE szakáll és szemöldök növesztő-szere.

(Cydonia Crémé.)

Ezen szer egy év alatt európai birre vergődött, miután ezer meg ezer férfiú tömött szakállal, s számtalan hölgy szép tömött, sötét szemöldököt nyert tőle.

A szakállnak a kívánt állást lehet vele adni, s a vöröses vagy szinehagyott selyemfőnöknek, s a hajhoz hasonló lesnek általa.

Ez eredeti tégely ára 2 ft. 50 kr., egy kisebb tégely ára 1 ft. 30 kr.

Középponti raktár: **LOHSE-nál** Berlinben, Jägerstrasse 46.

A porosz kormányzó herceg, a sachsen-meiningeni hg., Schwarzenburg, Sonderhausen és Lippe hercegek udvari szállítójá.

Pesten kapható a főraktárban: Török J.

gyógytárban, király-utca 7-ik szám. 105 (1-12)

KACHELMANN KÁROLY

selmeez- és vihnyi gépgyárnok

ajánlja elismert kitűnőségű és több első érmeikkel kitüntetett

ARATÓ-, KASZÁLÓ-

és országos szabadalmazott

NYOMTATÓ-GÉPEIT,

melyek egyszerűségükkel és kitűnő hatásuknál fogva, általános elismerést és nagy kiterjedést nyertek.

Kaphatók Pesten: Koczó Pál, — Debreczenben: Tóth Lajos és Társa, — Aradon Andrányi Károly uraknál. 98 (8-8)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kaphatók:

Magyarország történetének kézikönyve.

Prai, Katona, Engel, Fessler, Horváth, Szalay, Bartal, Szabó Károly, Ipolyi Arnold, gróf Teleki József stb. nagy művei nyomán

KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD,

magyar királyi egyetemi tanár által.

I. rész. A magyarok beköltözése. II. rész. III. Endre király halálától III. Endre király haláláig. 1301—1526. 889—1301. (VII. és 168 lap, (VII. és 198 lap, nyolczadrét, 8-rét, füzve 80 kr. füzve 80 kr.)
III. rész. A mohácsi csatától a Linzei békekötésig s III. Ferdinánd király haláláig. 1526—1657. (VIII., 224 lap, 8-rét, füzve 80 kr.

A karlsbádi természetes ásványvizek szállítása.

A karlsbádi ásványviznek nem ritkán a csodálkozással határos győzereje sokkal ismeretesebb, hogysem szükségesé válnék annak feldiszergetése. Az, az adok ótai tapasztalatok nyomán bebizonyított tényállás. A szállított karlsbádi ásványviz épen azon a módon használhatók a háznál, mint magánál a forrásnál. A közönséges adag minden veggel egy palack ásványviz, mely 20 percznyi időköz hűden vagy felmelegítve, vagy háléhteséges a szabadban sőt a látt vagy odabáza, s ha a szűkség úgy horná megval — az égyben is édelhető. Hogy a szállított karlsbádi ásványviznek a székeléhez megváratott ereje előidézetheték egy thekánálhi buzárgó (Sprudel) adatk hozza. Minden megrendelések ásványvizre, buzárgó s buzárgószappanra a legpontosabban eszközöltenek a raktárak által minden nagyobb városban, s közvetlen a forras-szállító igazgató-sága Mattoni Henrik által, Karlsbádban (Csehország). 95 (2-6)

Pest, május 10-én 1868.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzer hasábott petit sor, vagy annak helye egyszeri iktatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri iktatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Becsben: Oppelk Alajos, Wollzele Nro. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzele Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden iktatás után 30 krajczár.

A mária-tölgyi romok.

Fővárosunk lakói közt számtalanok lehetnek, kik az egész életet a szűk falak szorult legében töltve, vagy ha zöldbe rándulnak is, csak a városerdőig vagy legfőlebb a Sváb-hegy innessó oldaláig hatolva el, semmi tudomással sem bírnak a természet azon gyönyörű pontjáról, melyet mai képünkben bemutatunk, s mely méltó volna a világ legszebb tájképei egyikéül szolgálni, — pedig fővárosunk egész közelében fekszik s hosszabb zarándoklás nélkül is feltalálható Pest és Buda lakóinak.

A Sváb-hegy és a János-hegy által ké-

pezett mély völgy-katlanak Buda-Keszi felé kinyíló torkában fekszik a *Mária-tölgy* (Mar.-Eichel) nevet viselő gyönyörű pont. Hogy könnyebben oda találhasunk, a Sváb-hegy északi nyugati gerinczén végig haladva megritkított agy tölgyek árnyékában, az odavezető vonalon a fák derekát gondos kéztől fehér mézzsel jegyezve találjuk az így kijelölt vonalon egyenesen ama gyönyörű mély völgybe jutunk, melynek ólen egykor templom és zárdá diszlett, most pedig csak romjaik omladoznak.

E terület az ó-budai uradalommal együtt hajdan a gr. Zichyek birtoka volt. I. Leopold király 1659-ben gróf Zichy Istvánnak és

fiági utódainak örökösen, leányági utódainak pedig visszaválthatólag adományozván a komáromvári jószágokat, ezek közé számítottat Ó-Buda, Buda-Kesz stb. is. Nevezett Zichy István után annak egyik unokája, a költői kedélyű Péter birtokába került Ó-Buda és környéke. Gróf Zichy Péter és második neje gr. Bercsényi Zsuzsánna, a híres kurucz vezér leánya, alapították Ó-Buda fölött a kis-máriacelli búcsuhelyet, hová Zichy Péter halála után, özvegye Bercsényi Zsuzsánna, fiával gr. Zichy Miklóssal zárdát és kápolnát építtetvén, azt 1738-ban a Tri-

ket, annál is inkább, mivel gyermekeik nem voltak; Zichy Miklós 1758-ban mag nélkül halt meg, özvegye 1766-ban építtette föl a mária-tölgyi egyházat és kolostort, mely szintén a Trinitarius szerzet gondjaira bízott, és mintegy fiókegyházat képezte a kis-mária-celli zárdának. Ezen évben azonban özvegy gr. Berényi Erzsébet a kir. kincstárnal egyezsége lépvén, az ó budai koronai uradalmat kárpótlás mellett átadta az államnak.

A mária-tölgyi zárdá és templom sem állhatott sokáig, 1782-ben a Trinitarius szer-

zet is eltörltetvén, a mária-tölgyi zárdá is pusztán maradt, és részben lebontatott. — A templom bontásakor a torony felső kupolájában egy bádogtekeresbe rejtett kettős fakeszrtben egy régi pergamén irat találtatott, mely az egyház építésének korát és a szerzetlakori tagjainak névsorát tartalmazta. A harangállvány, köoltár Nagy-Marosra szállítottatott. A kegyelem-kép (Madonna) a buda-keszi templomé lett.

Ekképen elhagyatva templom és zárdá, lassanként az idő örlő fogai alatt rommá lön, de szenthelyi jellegét azért megtartotta, s maig búcsujáró helyül szolgál az ájtatos híveknek s valószínű, hogy a bemeszelt fák

Mária-tölgyi romok, a budai Svábhegy mögött. — (Keleti Gusztáv eredeti rajza.)

melyekről főnebb emlékeztünk, inkább e vallásos ájtatoskodók, mint a természet szentélyét keresők szolgálatára s utbaigazitására jelöltettek meg. A rom-templom egy kiigazított kis sekrestyéje, melynek ormán a kis keresztcske díszlik, a búcsujárók kápolnájaul szolgál.

Képünk szempontjától el van rejtve a kisdéd vadászlat, mely a templom romjai mellett szerénykedik, hol az elfáradt utas pihenést lelhet, s tavaszszal kivált a budai szalonka-vadászok kedvelt tanýája.

Járok a mezőben . . .

Járok a mezőben buslakodva, némán;
A sok kicsi virág mosolyogva néz rám,
Én meg őket nézem,
S lelkeket közöttük felvidulni érzem.

Tölem a bubánat messze-messze széd,
S mintha elvonulna rólam itt az élet
Sulyos gondja, terhe,
S mintha szívem is benn csendesebben verne.

Ismerősként néz rám e vidék, e tájak;
Mintha szülőföldem sz-p mezőin járnék,
Ott a Tisza partján,
A hol egykor vesszőparipám hajtám . . .

Pedig más vidék ez; oh nem olyan édes,
Mint ott messze-messze az az érdőségek
Tiszahát vidéke;
Melynek a lelkemben áll lefestve képe.

Ott az ég is kékebb, a mező vidámabb,
A madárak csengőbb, és ha szellő támad;
Szép régeket mondván,
Édesebben sutog este a fá lombja . . .

Hej mikor még én ott, hogyha jött az este,
A ligetben járok kis nyulakra lesve;
Es ha jött a reggel,
Fűr után futostam a gyermek sereggel . . .

Hej mikor még én is, a kik ott pihennek
Csendes nyughelyen a néma sírveremnek,
Édes szép testvérim,
Velem vigadotok a tavasz mezőin . . .

— Im alig vidultam, már is könyet ejtek;
Szép kicsiny virágok nosza jertek, jertek,
Vigasztalni lelkeim;
Mosolyotokra tán búmat elfelejtém.

Oh de most már ti is szomorúan néztek,
Mintha velem együtt búmat éreznétek,
S mintha már előre
Sejtenétek a bú őszi hús időre.

Csak maradjatok hát búban elmerülve,
Bánatommal én is itt a hantra dülve
Helyemet találok,
S eltűnődöm rajt, hogy életünk csak álom.

Váradý Gusztáv.

Perczel Mór Emlékirataiból.

III. A katonaságuál.

(Vége.)

Ez időben történt, hogy a juliusi forradalom kiűtött Franciaországban, s a polgár király, a béke barátja ült, a külföldi befolyások alatt állott idősebb Bourbon-ág elűzésével türesen maradt trónra. A forradalom szelleme mint a villám terjedt szét Európában s áthatva annak minden zugát, mindenütt a népek mozgalmát ébresztette elnyomóit ellen. Az igaztatóság Németországban is általános lón; Braunschweig elkergettette uralkodó hercege; Olaszország, a mindig nyughatatlan, nem késett elégtelenségét éreztetni az osztrák uralommal; a belgák fölkelték, hogy kivívják nemzeti függetlenségüket, a holland tulsuly ellenében. Végre a lengyelek, e nemes és hősiesség, de oly elnyomott és szerencsétlen nép, szintén besodortatták a forradalom viharába s fegyvert

ragadták, visszasszerelni hajdani nagyságukat s visszavivni ősi józaitkat.

Lángba borult minden; s én, ifju hevem tüzében égbe, magam is nem akarám elszalasztani az alkalmat, mely annyira kínálkozott, szelentyit adni forradalmi hajlamainak. Emlegettem már, hogy bajtársaim közül a magyarok, olaszok és lengyelek körüllem csoportosulva, egy kis szövetséget alkotunk, bár tulajdonképi politikai célzat nélkül. Szövetségünknek most szélesebb kiterjedést adtam, s bajtársaimmal jelszó gyánánt fogadtam el nemzeti ségeinknek, melyekhez tartozánk, fölszabadítását.

Atyám ez időtájban éppen Pestre érkezett. Bizalmas és magános találkozásunkat arra használtam föl, hogy közlém vele vakmerő terveimet. Atyám megígéd rajtok miattam, félve biztosságot, s rögtön elhatározá ki-venni engem az ezredből. Kénytelen valék elbocsátásomat kérni s vis-zatérni az apai ház fedele alá; a mi anyival szükségesebbnek mutatkozott, mert előljárással való összeállításom már-már a tetőpontra érték el, s csak még egy csöpp kellett volna, hogy az ug is telt pohár kiesorduljon.

De alig volt kezemben az elbocsátási okmány, alig éreztem magam szabadnak, s minden katonai kötelem alól földoldottnak, azonnal visszatértem Pestre, titkos szövetséget szerveztem számos fiatal emberrel, megújítottam összeköttetéseimet előbbi bajtársaimmal a lakanyában. Szövetségünk első célja volt a fölkelő lengyelek segélyére sietni, résztvenni hősiess szabadságharcukban. Kitérőnk terve már egészen meg volt állapítva, indulásunk napja is meghatározva, — midőn két szövetséges társunk által el-árvulva, dühös ellenségem, az ezredes körmei közé estem. Megkötözték s a lakanyai börtönébe vetettek. Éjjel-nappal őrizet alatt tartottak s a hadi törvénysek előtt megjelentem kénszerítettek. A katonai törvény röviden bánt velem. Főbelövetésre „zum Tode durch Pulver und Bley“ szolt ítéletet. Bajtársaim közül mintegy harminez kapott, enyhébb vagy szigorubb ítéletet. A legnagyobb rész kikerülte fölfedetést, hogy részes volt az összeesküvésben; szerencsésjüket egy véletlen közbejött eseménynek, annak köszönhették, hogy az ezred két zászlójára éppen parancsot kapott az Olaszországba indulásra, s ők e két zászlójáiban voltak, mi pedig nem adtuk ki őket.

Halálítéletem indokai: „katonának szö-késre való lázítás s felségsértés“ voltak.

E közben, szerencsémre, az igaztatóság Magyarországon is terjedt. Népszerű hazafiak, mint Wessélény, Kubinyi, Mérey, Som-sich Miklós, Csapó Dániel, Fáy és többen, a nemzet rokonszenvét felélesztették a jogairé kiűző szerencsétlen Lengyelország iránt. Pest, Tolna, Somogy, Nógrád, Zala megyék fölterjesztéseket intéztek I. Ferenc császár-és királyhoz, Ausztria részéről fegyveres beavatkozást sürgetve Oroszország ellen, a lengyelek javára; erélyes óvást intézve egyszersmind a hadi törvényeknek ügyemben való törvénnyellen fellépése ellen, és köve-telve szabadon bocsátásomat. Atyám is a mérlegbe vetette minden befolyását, kiszaba-dításomra s életem megmentésére. A veszély, mely már csakugyan fejem fölött függte, e föllépések által szerencsésen elfordított, s néhány hónapig tartó fogság után szabadon bocsátattam. A pesti fiatalaság ovatiókkal tüntette ki örömét s diadalmelittel vittem Pestmegye gyűlésébe.

József főhercegnek, Magyarorszag ná-dorának felszállás magaviselése az oly kényes ügyben, fölláll részemről minden magasz-taláson. Most másodizban történt, hogy e kitűnő államférfi, ki ötven évig ült Magyar-

ország kormányán, e becsületes ember, s talán az egyetlen valódi magyar hazafi az uralkodó ház főhercegei között, ily fontos és életbe vágó jó szolgálatot tett nekem, mit soha el nem felejtethet.

Egy másik, nem kevésbé fontos körülmény is előnyömr fordult. Ausztria r-megni-érzé lábai alatt a földet, látni kezdé a ve-szélyt, mely lételét is fenyegetheté Orosz-orosz, Diderotomez érezkolossza agyaglábán, mindjobban-jobbán közeledett előre nyomul-tában az osztrák határhoz. Szomszédasága ugy, mint barátságára napról napra gyanu-sabbá vált. Az osztrák dynastia érzé, hogy megérkezett az alkalmas perc, lerázni magá-ról a moscovita szövetséget; hogy Lengyel-ország helyreállítás s fontartása életerde-kében áll Ausztriának. De a lengyeleknek szintannyira, mint magának a dynastiának szerencsétlenségére, a helyett hogy gyorsan birt volna határozni és cselekedni, a drága időt hiu fontolgatásokkal és habozásokkal töltötte. E határozatlanságból senkinek sem volt haszna, rajtam kívül; mert ez volt egyetlen oka az osztrák államférfiak nagy-lelkűségének (?) irányomban.

En azonban, távolról sem rettenve meg a helyzetet, melyben valék, egész vakmerő bátorságomat s büszkeségemet megtartot-tam. Erélyesen tiltakozva a hatalom vissza-élése s a katonai tekintélyek ügyembe avat-kozása ellen, megtagadtam minden felelet-adást a haditörvénysek hozám intézett faggatásaira. A fenyegetésektől meg nem ijedve, szenvedélyesen utasítottam vissza minden megalázó kíséreltet, mely az ügy békés és engesztelő simítására volt irányozva. Jó kedvemet s szilaj gondatlanságomat a börtön legkevésbé sem törte meg; ott is torzképet rajzoltam, mely Sontag ezredest, mint fölbizált bikát ábrázolta. E torzkép kézről kézre járt s végre a Nádor-főhercegnek szalon-asztalához is eljutott, ki igen szabad-elvű eszmékkal teljes s a magyarokkal ro-konszenvező hölgy volt.

Makk tüzer ezredes, akkor osztrák kato-na, később az 1848—49-diki szabadságharc egyik jelessége, beszéli, hogy ő is állott őrt fogházam ajtaja előtt. Akkor sem én, sem ő, nem gondoltuk, hogy még egykor ugy nagy s minket közelebből érdeköl ügyben, mint forradalmi katonák fogunk szerepelni.

A földmívelő hangyák.

Hozzá vagyunk szokva, hogy a hangyákról mindig valami meglepőt hallunk. E parányi annyiszor foglalkodtat mir a gondolkodni szer-ezők, mint talán egynemely nemzet sorsa sem. Nevüket ott találjuk az emberiség legrégibb mű-veinél, mindig a csodálkozás és tisztelet jeleivel említve. Keletnek az őshajdanból származó köny-vei, a későbbi kor regéi és emlékei egyaránt hű képét adják azon érdekeltységnek, melyet e kis nép, a teremtes remekeinél maga iránt fel birt költeni S ne feleddjük, hogy ez érdekelttség nem a haszon érdekelttsége; itt a kutatást nem ösztönöz-heti az ezereket jövedelmező méztermelésre való kiltás, s a parányi tehénekből (*Aphis* nevű leve-lések), melyeket a hangyák tartanak, a legvé-resebb remények sem képzelhetnek valami gazdag majorságot előállítani. Már maga e tény is mu-tatja tehát, hogy itt valami rendkívüliség kell rejleni az Iris fátyla alatt. És épen e rejtelységg az, mi annyira vonzza az élet mindennapi tünem-nyeinnél megnyugodni nem bíró szellemet. — Oly csodálatos, sokszor hihetetlennek látszik az, mit egyes túrelmes vizsgálók beszélnek e kis faj éle-téről. Némely tetteikben oly hasonlók mihozánk, mintha embereket látnánk — parányi kiadásban — játszani az élet szinpadán. Valóban gyakran sokkal többet látnak nálók a pusztá állati ösztönnél; pedig mind az, mit mi láthatunk, csak egy kis része, csak rövidke töredéke azon rendezett tár-sadalmi életnek, mely a bolyok átláthatatlan falain belül foly.

Legbámulatosabbak azonban mind e tekin-

tetben a földmívelő hangyák (*Myrmica molefac-toria*), melyek az Egyesült-Államok délnyugati szélén, Texas vidékén laknak. E nagy, veres-barna faj, mely ott 2—3 láb magas, s 5—6 láb széles óriás városokban lakik, minden tetteben számító és jeleit mutatja. Városait — melyeknek csak egy része emelkedik ki a föld fölé — rendszeren terjedelmes síkság környezi, melyet bárhol magá állít elő e szorgalmas nép az által, hogy a hegye-ket — göröngyöket — lehordja, s vele a völgye-ket kitölti. E térséghez aztán — mely, mint látni fogjuk, a város mezőségeit alkotja — mindenfelől jó karban tartott utak vezetnek, melyek ép ugy, mint maga a város felső része is, óriás kökocz-kákból — t. i. száradt rögöcskékből — vannak kirakva; s látva, hogy e kődarabok néha oly na-gyok, mint 25 hangya sincs szélesen, bámulnunk kell, hogy miként szállították e nagy tömegeket, minden gépek nélkül a több láb magas épületek tetjére.

Ama tér, mely a várost környezi, mindig a legnagyobb tisztaságban s rendben van tartva, és ha egy gaz-szál, vagy más szemetke esik is vélet-lenül ezen területre, azt a polizija, mely a várost környezőleg 2—3 lábnyi távolban szüntelen cir-kál e területen, rögtön tudatja valószínűleg oda-benn a tanácsos, mert azonnal megjelennek a munkások s az alkalmatlan anyagok néhány pil-lanattal alatt felaprózva, a város határán kívülre hordatnak. Ha pedig egy idegen bogár, pl. egy *temető-dögés* talál a tiltott helyre tévelyedni, — a mint gyanítatlan hengergeti tóra kedves terhet, a ganéjgolyót, melybe a jövő reményeit számdé-kozik lerakni — egyszer csak azt veszi észre, hogy egy esomé „fogd-meg“ vette körül és szi-goru számadásra vonja, hogy hogyan meri az ő mezőjöké felturkálni, s ha aztán talán megvetve e piripió népet, még jókorán kerekert nem old, csakhamar tapasztalni fogja, hogy a hangyáknál sem értik a rendőrök a tréfát.

De ugyan miért e kis területet ily nagy szor-galommal őrzni? Kérdésként meg gazdáinkat, melyik látná szívesen, ha ősi vétekeit elgázolják, mert e tér, mint monddék, a hangya-városok mező-sége; és azután a parányi rögök közt már a jövő nyár reményei, a hangya-risz magvai rejlenek, melynek természetes ez apró földmívelő fajnak egyetlen gazdasági ágát képezi. Hogy ez való s nemcsak egy szép mese, a fölöl késő őszszel s kora tavasszal könnyen meggyőződhetünk, midőn a várost környező területen 14—15 lábnyi kerü-letheben szép, 4 hüvelyk széles, apró vetést látnak díszlenni, mely körül nagy szorgalommal forgolód-nak a hangyák, irtogatva minden más fűvet vagy dudvát, mely e vetés közt vagy az azt környező téren föl meri ütni fejét, ugy hogy néhány hó mulva, június közepe táján az egész mezőségen mindenütt csak a hangya-risz, az *aristida stricta* — egy magtermő pászit fű — kalásza lengenek. Eljött az aratás; az apró kaszások csapási alatt gyorsan hullnak s még gyorsabban tűnnek el a kévék a város falain, honnan kevés idő mulva csak az üres polyvát hordják kifelé az igyekvő kepekék, messze a város határán kívül hanyva azt, s mindig szélmentibe, nehogy az ismét mezőjükre fúhassa vissza.

Ez alatt, míg ottbenn a learatott termés elta-karítása foly, künn a mezőn már ismét a jövő évi vetésre teszik meg az előmunkálatakat; legelőbb is a tarlót nyiesik ki a szántóföldekről, majd a feltürt helyeket egyengetik el, ugy hogy már szeptember elején ismét kész a föld az ősi ve-tésre, melynél, csodálatosan, oly tapasztaltságot mutatnak, miszerint nem lehetett még észrevenni, hogy az ő véteiket valamikor még korán me-glepte volna a hó, míg tudjuk, hogy rajtunk ez hányzor megtörténik. November elejére nálók már mindig zöldrelik a szép új vetés.

A betakaritástól az ősi munkákig eső száp-napokat e mellett a magtarak körül foglalkozás-ban töltik. Megesik néha, hogy valami ok miatt korábban kellett behordani a termést, mintsem az kívánatos lett volna; ilyenkor tehát, nehogy megromolják, szüntelen forgatgatják, szelegetik; vagy ha talán a eső eső miatt áztatott a magtar, — bár ennek építésére mindig különös gondot fordíta-nak, — akkor is hasonlólag járnak el, az életet ismét kihordják, a szabad téreken elterelgetik, szarítgatják, s a romlott szemeket künn hagyva, estéknint szorgalmasan újra behordják.

Mindezt a hangyák teszik!

Alig volnánk hajlandók hinni, ha nem egy túrelmes és hűséges vizsgáló, Gideon Lincecum, texasi birtokos beszélné ezt 8—10 évi tapasztalás után, még pedig egy tekintélyes tudományos tár-sulatnak, a philadelphiai természettudományi aka-demiának.

Ki nem látta mindezekben többet a pusztá vak ösztönnél? ki volna elég elfogult még ily világos példákban sem ismerni fel azon tehetsé-gnek — mit *ésnek* nevezünk — kétségtelen nyo-mait? Pedig még tovább is van.

Megtörténik néha, hogy egy tén, vagy egy tehetetlen ökö, nem elégedve meg a tágrus pra-iriek (rétek) bő legelőjével, még e kis munkások szépen diszlv véteit is learatja, pár jó falatért egy egész szorgalmas nép évi termését semmisítve meg. Ekkor aztán mit várnánk mást, minthogy — ha csak az ösztön mehez fogjon s nyomorultan veszne el; de nem így van. Rendszeren hamar tud-ják kárpótolni magukat a fájó veszteséget; azon pusztá helyeken ugyanis, melyeket a barmok már előbb lelegettek, egy másik, a hangya-riszhez némileg hasonló, de hogy ugy szóljunk, ahhoz képest még val állapotban levő gabonafaj, a 3—6 hüvelyk magas *Hordeum pusillum* végén megéri, — elvel ez még korán, már aprilis végén megéri, ennek esnek a károsult gazdák s kettőzött szor-galommal hordják a sovány szemeket üres mag-tárákba. Ez azonban mindig csak szükségégből történik, s a következő tavaszra nem igen vig volt olyankor a fársang ez alföldi városokban, midőn az ily kénszerívetésre szorultak.

Nem kevésbé érdekes e hangya-birodalma-kak már alapulása is. Junius végén vagy közepén sokszor 50 öl hosszú s 5—6 öl széles pusztá téren több millió hangya gyűl össze a külön városokból egy nagy nemzeti ünnepre, mint a hajdani görög városok lakói a nemzeti játékokra, a hímek egyszerű sötét színű polgári öltönyben, a nők pedig pompás fátyol-szárnnyakkal díszítve. Egy darabig csak a kéjelgés csalfá táncza járja, de midőn a kaczer nők már elég imádtó csabítot-tak magok köré, a szerelemfelte-ocsmány vizslya itt sem maradhat el; a békés, becsületes szomszé-dok, kik még tán csak pár órával ezelőtt is oly híven segítettek egymásnak, most gyilkos párba-jokban pusztítják egymást — egy nőre! ki aztán minden válogatás nélkül engedí át magát a győ-zőnek. De a rövid dárúdónak ára itt is hosszu siralom, a d. u. 2 óra tájban kezdődött vigalom után néhány óra mulva, este fél már bágyadtan mászálnak a kimerült hímek a fűszálakon fel s alá, majd fíradtan egyes rögök árnyékába vonják magukat, míg nem néhány perc múlva már csak életelen hulláikat hordja az esti szél.

Azokban azon sors sem igen kedvezőbb, mely az előbb oly imádtó királynókra várakozik. A vigalom helyéről szerte széledve, valami alkalmas helyen azonnal nyughely ásásához kezdenek, de itt gyakran előbb a restebb szomszédokkal kell megküdeniök. Ugyanis némelyük jobbnak találva a másinak már mélyebb menetet, míg az távol van, elfoglalja azt s dologhoz lát benne, mint ha a maga földét ásna. Azonban előjön a gazda, s meglátva a hivatal munkást, csakhamar kilöditja onnan, hol még egy darabig aztán huzzák-vonják egymást, de a bitor csak szabadulni akar, s ismét visszasiet az elfoglalt birtokba, mintha ő is ép arra a tapasztalására jött volna, mint a 48 előtti pörös atyafiak, hogy „boldog az, ki *birtokon belül perelhet.*“ Azonban egy látszik, itt nem épen sikerül ez elv alkalmazása, mert itt nincs annyi megye s kir. kúriák, melyeknek századokig felle-bezgethetnék a prókátorok a pört, hanem jön a fölperes maga s túrelmet veszne ugy nyakon fogja az atyafit minden opponálása daczára, hogy az gyakran még annak kezei közt kiadja hamis lelkét.

Ekkor aztán a nöstény sietve bevégzi a mun-kát, s legelőbb is 20—30 munkás-peté rak, a melyeket szintén sietve fölnevel, hogy aztán azok segíthessenek neki a város-alapítás nagy munká-jában. Azonban eleinte csak egy titokban dolgoz-nak az ásók és kapák, mivel fölni kell, hogy az erősebb szomszédok megfolytják, ha észreveszik az ifju gyarmatot; nappal észrevétlenül emelke-dnek a falak, éjjelre pedig éret gerendák zárják a kapukat, s ez aggodalmas élot mindig így foly körülbelöl *másfél estendeig*, a mely idő alatt már milliókra nőt az új telep; s midőn elő erőseknek érzik magokat, mind nyitlatabb lépnek fel az új község lakói, hogy helyet követeljenek magoknak a szabaddalmazott városok sorában.

De gyakran keserű lezce vár a túlbizako-dóka. Nem oly könnyen szoktak ám az ólakók lemondani kiváltságaikról, hogy a tér 20 lábnyira körül az ő osztatlan birtokuk legyen. Ha az új gyarmat határa tán ezen belül esik, egymást éri

az ellenségeskedés, migsem a kölcsönös elkésere-dés polgárharczban tör ki, s tudjuk, hogy ez min-dig mily irzóttat. A támadás rendezen a régi város kezdi meg; seregei szép hadi rendben, ósz-szetartva közelednek az új város falai felé, de az öröknek egy jeladására innen is ugy látszik már kész seregek nyomulnak elő. A csatát a két város közti íkon fogadják. Csakhamar levágott fejek s szétszabdalt hullák borítják mindenütt a tért, mivel a harc itt élethalálra megy; a hangyák nemcsak sebesíteni akarják az ellent, mint az em-berséges porosok Königrützt alatt, hanem vagy egy csapással lefejezik azt, vagy halálos dőfést adnak mérges fulánkjai.

Ha egyenlők a fark, többször megújul a harc, s néha napokig tart; midőn az egyik már gyöngülni kezd, új segítségereket hoznak gyors-futárjai a városokból, hol különben ez alatt ép oly nyugodtan folytatják a honn maradt békés polgá-rok munkáikat, mintha nem is az ő létök fölött folya oda kint a gyilkos háboru. Azonban ha a végerősítés után is csakugyan elveszett a csata, a futók sebesen terjesztik a vészirt szerző szét, ugy hogy néhány perc mulva megszűnik minden forgalom, a megszerezett polgárok a város falai mögé vonulnak, a kapukat erős gazdarabokkal torlaszolják el, s e mögött a még megmaradt har-czosok foglalnak helyet, elszántan várva az ellent, ha ennire merne. Ez azonban ritkán szokott be-következni, mivel a győztes félnek is van mindig elég baja; észrevéve, hogy maga maradt a csata-tér ura, legelőbb is saját sebesültjeit szedi össze, s körbe fogva a hadifoglyokat, diadalmasan vonul aztán ezekkel együtt hazafelé, csak a gyakran fél-vékára is felmenő hullákat, s fejeket hagyva ott a szörnyű nap gyszemlékén.

De nemcsak a külön városok, hanem ugyan-azon község lakosai közt is kiűt néha az ellensé-geskedés. Hogy mik lehetnek okai ez apró forrongásoknak, fájdalom! azt tudnunk nem lehet, csak annyit láthatunk, hogy néha a rendőrök, melyek Lincecum szerint 100—200-ra is rámennek egy már nagyobbacska városnál, — nyakon fognak egynehány szökevényt, s bár az az önvédelem minden lehető módját megkísérli, rug, harap, ka-paszodik, mégis rendszeren, — kivált néha a pol-gárok közbejöttével, — sikerül a rend őreinek azt galléron ragadni, s gyorsan czipelni befelé szemé-ink elől, mivel az oly szerencsétlenek, ha látják, hogy csakugyan meg kell adni magukat a sors-nak, ugy látszik legalább az által igyekeznek kár-pótlást szerezni, hogy lábaitak felhuzva, megki-mélük magokat az önzárlítás fáradságától, s tetz-halott állapotban egészen a rendőre hagn-ják bűnös terhéket. A mint azonban megpróbáljuk kiszabadítani őket a köröm közül, azonnal lába-kél az álnok halottak, csakhogy a rendőrenek is van ám erre esze, s nem messzire ismét csak horogra kerül.

Ugy látszik, hogy az ily elfogottakat aztán még sokáig alkalmazták büntetésül kénszer-munkákra, a midőn mindig egy-egy hajdú kiséri őket; s ez anyival hihetőbbnek látszik, mivel a rabszolgatartás általában már véreben van a legtöbb hangyafajnak, a mire feltűnő például szolgálhat a *Huber* által észlelt *Formica rufescens* faj, mely a hadifoglyok rabszolgákka tétele által már egészen rabszlogatartó henyé néppé lett, annyira hogy ha rabszolgáitól megfosztják, inkább éhen vesz el, semhogy dologhoz látna, mi világosan mutatja, hogy mennyire elváltoztathatja a szokás a termé-szetet még a szorgalom e példányképeinnél is.

Nevezetes még e földmívelő hangyák önfen-tartási módja is. Nagy szárazság idején ugyanis számosan látogatva a forrásokokat, megtörténi, hogy közülök többen a vízbe sodortatnak. Hogy aztán ezeknek segítségére mentek-e, vagy talán magok is hasonlólag szerencsétlenül jártak? — nem tudni, de sokszor egész ökönyi csomóba ósz-szégnyölvődvé találhatni ily hangyákat, uszni a víz közepén. Tudván, hogy e faj legfeljebb negyed-ötöd képes a víz alatt életben maradni, azon tényt, hogy így golyóvá fondóva mégis csaknem mind életben találhatunk néha órák mulva is, csak ugy magyarázhatjuk meg, hogy a víz alatt levők min-dig kinyujtva lábait, és által a golyóút mozgásba hozzuk, s minden 4 percz alatt egyszer megfor-dulva, így bár gyakrabban, de mindig váltakozva kerül a tömeg egyik fele a víz alá.

Ha csak e csekély töredéket vesszük is illó figyelembe a hangyák oly érdekes életirátából, lehetetlen át nem látnunk, hogy itt nem pusztán az állati ösztön, hanem egy ép oly természetű, sőt kicsinyesgökhöz mérve még csodálatosabb szellemi erő vezet a hangya-világ apró bár, de magukhoz képest ép oly viláfontosságú eseményeit, mint

az emberfaját, s ezen tudattal is egy parányi része hullt le szeméinkről azon vastag fátynak, melylyel a tudatlanság és emberi kevélység elzárta tekintetünket a természet valódi ismeretétől.

Dapsy L.

Humberto, olasz trónörökös és neje.

A deli fiatal pár, kinek arczképét jelenleg bemutatjuk a „Vasárnapi Ujság” olvasóinak, egykor Olaszország trónján fog ülni. Végre lesz-e addig már hajtva Olaszország egységének nagy eszméje, a jövődó titka; de reájok mindenesetre nagy földadat vár hazájok, sőt Európa történelmében: betetőzni a nagy művet, behégeszteni igen sok sebet, elsimítani igen sok viszályt, s rendezni oly

körök voltak elragadtatva általa, hanem az egyesült királyság távolabbi tartományai is siettek a királyi család örömnepéhez őszinte szerencsekívánataikkal s üdvözlő felirataikkal járulni.

Umberto herceg, az olasz trónörökös, idősfia Viktor Emánuel királynak s az 1855-ben elhunyt Adelájd királynénak, Rajner osztrák herceg leányának, 1844. márczius 14-én született, s így jelenleg 24 éves. Oly tekintélyes állam leendő uralkodójára, minő Olaszország, mindig méltán fordul a közfgyelem s érdekelttség, kétszeresen a jelen esetben. Szemünk előtt történt, hogy Viktor Emánuel, az aránylag jelentéktelen Piemont és Szardínia királya, az olasz egység nagy

a nagy mű, mely 20 év előtt kalandos ábrándnak tetszék, befejezve legyen. Előörsei már Róma kapui előtt állottak, midőn a mentanai katasztrófa a valósuláshoz oly közel álló reményeket ezuttal meghiusította. A király, elfáradva a küzdelemben, elkedvetlenedve a történelem miatt, azon ponton áll, hogy a korona és uralkodás terhét fiának s örökösének fiatal vállaira tegye — s a mivel világ szemei nem hiába csüggenek azon fiatal férfian, ki oly nagy földadattal áll szemközt. De jellemében elég erély van s helyzete szerencsés az által, hogy atyja személyes ígéretei s kötelezettségei őt nem kötik. Hazája körülményeinek s az egész politikai helyzetnek kellő ismeretével bír, hiszen részt vett azon

Humberto, olasz trónörökös és neje szavojai Margit.

állapotokat, melyeket egy nagy átalakulás zajos műfolyama nem ér rá kellőleg rendezni. Ohajtjuk a közsabadság és az európai polgárosodás s béke érdekében, de remélhetjük is, jellemükben elég kezességet bizván reá, hogy ők e nagy és nem közönséges földadatok egykor megfeleljenek.

Az olasz trónörökös Humberto (Rajner, Károly, Manó, János, Mária, Ferdinánd, Jenő) herceg m. hó 22-én tartotta menyegzőjét unokahúgával szavojai Margit hercegnővel, a „bölcs szász király” unokájával, mint olasz lapok ez alkalommal ismételve megjegyzék, s a közkedvességben állott genouai herceg leányával. Az olasz nép nagy meglepéssel látta s nagy örömmel üdvözlé az összeköttetést. Nemcsak a piemonti

eszméjének merész és ügyes előharczosa, az egyesült Olaszország trónjára emelkedett s atyja Károly-Albert nagyravágyó terveit, melyeknek az áldozatává lett, már-már egészen valóstította. Közép- és Dél-Olaszország kisebb-nagyobb államai trónja körül csoportosultak; a Nápolyi vagy két Szicíliai királyság megszűnt létezni, a Toskánai, Modenai, Pármái hercegségek, a Pápa-birtok tetemes része beolvadtak a nemzeti királyságba, Lombárdia és utóbb Velence, északi Olaszország tekintélyes s gyönyörű tartományai, amaz egy szerencsés háboru, de egy szerencsés békekötés következtében örömiradás közepette hódolt meg neki — s még csak Róma, a világváros, a pápaság székhelye van hátra, magános szikla az ostromló habok közt, hogy

harczokban, melyek Olaszországot az utóbbi évek alatt hánytorgatták. Már 1859-ben, az akkor még csak 15 éves ifju herceg követte apját, mint hagyományos szokás s kötelesség volt a szavojai házban, hogy a trónörökös harc esetén az uralkodó oldalán legyen a hadi sátorban s a csatasorban; s már akkor is nem egy példáját adta rettenthetlenségének s lélekéberségének. Második nyil város föllépése 1865-ben történt, midőn őt atyja Nápolyba küldötte. Ott nyájassága, barátságos és fesztelen föllépése által nagy mértékben megnyerte a nép hajlamát s többszöri megjelenése ama város- és tartományban, mindannyiszor emelte őt a közszeretethen.

Az utóbbi években az ifju trónörökös több ízben meglátogatta a barátságos európai

udvarokat s nem egyszer diplomatai megbízásokban is. A francia udvarnál többször volt szívesen látott vendég s a mult évben is hetekig időzött Párisban, a világkiállítás alkalmával s onnan Berlinbe és Sz.-Pétervárra utazott. Az 1866-ki háboruban, tábornoki ranggal egy osztrák vezettet, mely a custozai csatában is vitézül megállta helyét; az osztrák lovaság heves támadásainak bátran ellenállott s csapatai élén személyesen intézett több rohamot. A szerencsétlen csata estéjén, Bixióval együtt fedezte Durando visszavonulását.

Viktor Emánuel királynak az utóbbi években legfőbb gondjai közé tartozott oly házassági összeköttetésbe lépteni örökösét, mely diplomatai előnyöket biztosítson az ifju államnak, s e célból több oldalra lönek tárgyalások megindítva. Már-már megállapodás történt egy osztrák főhercegnő személyében — de annak szerencsétlen s gyászos halála e tervet semmivé tette. Ettől fogva ismét visszatértek egy régebbi tervre, mely most már valósult is.

A király egyetlen fivérének, az 1855-ben elhalt Ferdinánd genouai hercegnek s Erzsé-

bet megnyert magának. Ipja, az olasz király is, különös szeretettel ragaszkodik hozzá, s mióta e házasság elhatározott dolog, sokkal vidámabb és elégtelbb. A trónörökös herceget pedig valódi szerelem köti bájos ifju nejehez.

No, hanem azok az idők más idők voltak; mások bennök a vágyak és törekvések, mások az élvezetek és a szenvedések, mások az erények és a bűnök.

Sok, a ki ma nagy, lehet, akkor föl sem tűnt volna; épen így: akárhány akkori nagyságot ma tán észre sem vennének.

Isten tudja, mit tenne most Thury György ő kegyelme is: mivel foglalkoznék, melyik pártos állana, milyen nevezetes emberré tudna lenni. Annyi igaz, hogy akkor, ez előtt háromszáz esztendővel, nevezetes ember volt Magyarországon; és hírénevet soká emlegették még azután is, még pedig nagy nevekkel: Kinizsi, Dobóval egy sorban, mert Thury György egy rettenetes és rettentetlen törökverő volt. Törökverő, az és semmi más. Az volt élete célja: hogy verje, ölje, hajtsa őket, a hol éri.

Abban az időben ez a foglalkozás volt a legjobb hazafiság és a leg-tisztességesebb munka. Thury azon idő zellemében valóban jó hazafi volt és fölötté munkás ember. Élete abba a korba esik, mikor a török legszorgalmasabb volt Magyarországot pusztításában, mikor maga

nagy Szulimán hat hadjáratot intézett hazánkra: és Thuryról 22 év krónikája emlékezik mint feltűnő vitézről, a kit a török is ismert jól és fente fogát reá.

Sok volna elősorolni a csatáknak csak nevét is, a melyekben részt vett; csak ott kezdem, a hol már mint kapitány-féle ember működik, egy-egy csapat vezetőjeként; a mikor már a török is nevére ismeri.

Budai Esaiás polgári lexiconában úgy találtam följegyezve, hogy 1549. Gyöngyösön volt Tarnóczy Andrásal. — Ott történt aztán, hogy török vendégeik voltak a várban ebédben, azok közt egy Jussuf nevű bég. Barátságosan ebédelték együtt, mert épen valami békeség megzabálásában jártak volt el. Ebéd alatt Jussuf atyafi felettte gyakran kandikált a kancsó fenekére s ennek következtése az lett, hogy midőn ebéd után fölült lovára és elkezdett hadonázni azzal a koppjával, me-

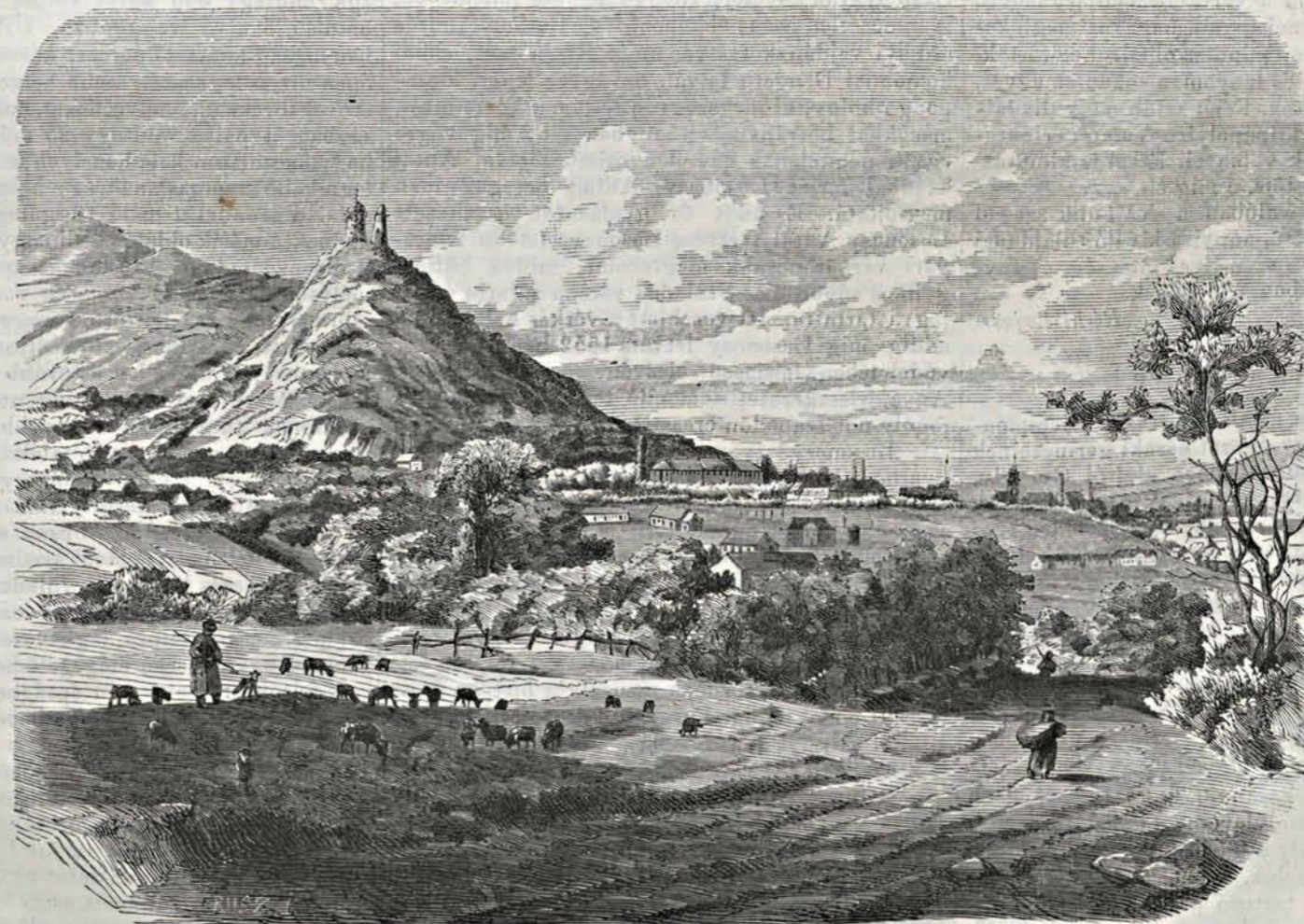

Thury György halála. — (Irinyi Sándor rajza.)

Thury György halála.

„Emlékezzünk régiokról, törökverő vitézekről!”

Jó néha-néha visszatekinteni az őt apák életére: nem árt az összehasonlítás korunk s a régi idők életviszonyai közt. Sok ingyenvaló

Szalánec vára. — (Greguss János eredeti rajza.)

békélenkedés meghunyászkodnék, ha így lenne; sok szájhős hazafi, a ki még kényelmesen is él hangos szája után, lepottyanna a közvélemény ugorakafájáról, ha elkezdének összevetni azokkal, a kik tetekben mutatták magokat honfiaknak; a kik nyugalomból, kényelemből alig kóstolhattak valamit, — annál többet a küzdelemből, zaklatott napokból.

lyet Thury ajándékozott neki, addig s addig hadonázott, a mig ugy hasba vágta magát vele, hogy meghalt ott mindjárt.

A bolond törökség azt hitte, hogy Thury tanította huncutságra a koppját, és minden békeség-kötés mellett nagy kedvű lett volna szerteténi ezt a jó magyar vitézt, s bizony aligha meg nem is tesz, csak ne ugrék vala meg előlök.

Irodalom és művészet.

(Perényi.) az idej Nádasy-pályázon dícséretet nyert költői beszély tizenkét énekben, megjelent. A szerző, ki magát nem nevezi meg, de kiből a fámá legjellegesebb iróik egyikét a legtermékenyebb dráma-írókat sejteti, érdekes utószót csatol művéhez, melyben a közönség ítéletére állapít. A közönség csak akkor fog érvényesen ítélni, ha a pályanyertes eposz is meg fog jelenni; de Perényi addig is érdekes olvasmány. Szerzőnk nem volt ezélya magas szabású hős-költőményt írni, csak egyszerű történeti költői beszélyt, némi drámai fejlődéssel. Nézetünk szerint a vég-katastrófa nem foly elég világosan a fő-jellemről, s ebben a szerző nem bírta az utószóban kifejtett czélját eléggé valószínűsíteni. De van a költeményben néhány szép sikerült lélektani mozzanat, különösen a Perényinél búsuja a török-ök túsul vitt fiától, majd a törökké nevelt ifjú megtérítése anyja által. E két jelenet képezi a mű főnyomatjait. A nyelvvezet s általában a kül forma, ha nem is épen művészi, de könnyed, a mint mondani szokták: „jól olvastatja magát.”

Ajánljuk olvasónk figyelmébe e művet, mely mint a szerző sajátja jelent meg s 1 forintot kapható Ráth bizonyánban s minden könyvtárban. (Székelyföld.) Emlékeztünk már b. Orbán Balázsnak a kitett címet viselő munkájáról. Most arra alírast hirdettek gr. Mikó Imre, idős gróf Teleki Domokos, Thury Gergely, Klapka György, gr. Mikos János és Papp Lajos. Előfizetési ár mind a 6 kötetre 12 forint. Minden kötet egy-egy székeletet fog ösmertetni; a hatodik a Barcaságot. — Ha 250 előfizető találkozik, a becses munka azonnal sajtó alá adható. Az egész költség akkor sem lesz fedezhető, de legalább a képek kiállítása igen. Kétségszerűen van, hogy ily becses munkára, ily tekintélyes nevek ajánlása folytán mentől hamarabb összegyűl a 250 aláíró.

(Fehérvári Antal) a kolozsvári nemzeti színház igazgatója egy felhívást tesz közzé, hogy: kik a kolozsvári nemzeti színházhoz 1868. október 1-jén kezdődő színdarabokra 1869. ápril végeig szerződési ajánlatot, drámai színdarabok, opera és operette magán énekes és énekesnők, valamint gyakorlott kardonok, kardonok és 6 táncosnő, feltételeiket május 16-ig Kolozsvárra, azontul Maros-Vásárhelyre bérmertes levelekben tudásák vele.

Közintézetek, egyletek.

(A magy. tud. akademiában) május 4-kén a philosophiai, törv. és tört. tudományi osztály ülésezett Kubinyi Agoston elnöklése mellett. — Karvassy Ágoston nyitotta meg a gyűlést, emlékszedtet tartván néhai Szinovác György levelező tag és hétszemélyes felett. Szinovác 1807-ben született Veszprémben; később az 1840-as távaly nevezte ki az igazságügyminiszter; akadémiái taggá 1866-ban választott. A második értekezést Csatskó Imre tartotta a törvényszékek szervezéséről elvi tekintetben. Teljesen elvontan elősorol az on elveket, melyeket a bíróságok alakításánál figyelembe tartani szükségesek.

(Honvédségely.) A segélyező honvédek hat kategóriába osztattak: 1) a közlegények 50 ftal, 2) altisztek 80 ftal, özvegyeik ennek felével, árváik negyedrésszel. A többi négy kategóriában, melyeket a hadnagyok és kapitányok, őrnagyok, alezredek, ezredek és tábornokok képeznek, az egyes járulékaik csak akkor fognak megállapítani, ha az első két osztály ellátása után, mely mindenestre leginkább szorul a segélyre, már tudni lehet, mennyi marad fenn a honvédelapból. Miután azonban ez utóbbi 4 osztályban is vannak egyesek, kik csakugyan segélyre szorulnak, ezek számára 100—100 forint, özvegyeik számára ennek fele, utalványoztatott, de nem egyszer mindenkorra, végleges, hanem előlegképen, mely be fog tudatni azon összegből, melyet az első két kategória kielégítése után a segélyező bizottság négy kategória tagjai számára meg fog állapítani. (P. N.)

Egyház és iskola.

(A mármaros szigethi) hely. hitv. egyház. 1000 forint engedélyezett Ó Felsőre. — (A marosi ref. egyházmegye) ápril 26-ikán gyászisteni tisztelettel ülte meg egykori főgondnokának, Dosa Eleknek elhunytát. A lelkesi tisztületen kívül testületleg részt a gyászünnepélyen a M.-Vásárhelyt vezekelő hivatalok is. Két lelkes gyászbeszéde festé az elhunyt nagy érdemeit, eleveníté föl jellemnagyságát.

(A kultuszminiszter) kibocsátványt intézett az ország összes megyéinek közönségeihez, felszólítván azokat, hogy a néptanítókat megígért fizetésének beszolgáltatására legyenek felügyelettel, a behajtás kelemeléséig ne hagyják a tanítókat, hanem intézzék a megyei hivatalnokok felügyelése alatt.

(A csapdi ág. hitv. egyház községek) 300 frt, az alsó kubinának 500 frtot engedélyezett Ó Felsőre.

(Az erdélyi unitáriusok) egyházi képviselő tanácsa elhatározta, hogy miután az előterjesztendő költségvetésbe egyházi és iskolai czélokra az ő részkre ni sem lón bevétel, ezen mellőztetés utólagos jóváterét végett feliratot fog intézni az országgyűléshez.

(Nazarénusok.) Hold Mező-Vásárhelyről írják: Nagyon elterjedt népünk közt az ugynevezett nazarénus, vagy mint őket nevezik szeretik, az Ur hite. Több magánháznál rendes istentiszteletet tartanak, s énekelik az általuk nyomtatott nazarén énekeket, miket hihetőleg valami pesti füzfá-poéta komponált össze nekik. Temetkezésük — mi már több ízben előfordult — pap és kántor nélkül történik; harangszótló, mint menyköcsapástól futnak, templomba nem hogy nem járnak, de azt messziről kerülik. Született gyermekeiket nem engedik megkeresztelni, csak erőszakkal, s hány van olyan, ki be sem jelenti, hogy gyermeke született. Megismered az új hit követőit arról, hogy ha találkozik vele, előled ki nem tér, nem köszön, szemét földre sít, nem dohányzik s retentető ajtatos orcsát vag.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

(Az anglo-hungaria társaság) által tervezett budai téglázatás napokint mint egy 2000 munkást fog foglalkoztatni. A hivatalnokok a munkások egy részére tervezett épület homlokzata 200 ölnyi hosszúságu lesz, s az üzemhez szükséges térségen kívül még 50 hold tartalék földet is vásárolt, ugy hogy a társaság tervezett üzlete egész koloniát fog képezni.

(A horvát küldöttség tiszteletére) gróf Andrassy miniszterelnök ebédet adott.

(Új hangjegy- és mükereskedés) nyílt meg Pesten, korona-utca 1-ső szám. Tulajdonosai: Tábornoky és Parsch.

(Károly-kaszárnya) haza érkezett, de szerencsén állapotban. Szelhűdés érte, a minnek következtében nemcsak fél karja és lába lett munkaképtelenné, hanem emléje is. Kévs idővel ezelőtt még 10 nyelvet beszélt folyékonyan; ma egyen is alig bírja kifejezni magát. Budán lakik.

(Az Aradi Gerő színigazgató) a szegedi színház vette ki telire. Jelenleg Rimasomban működik, a nyarat pedig Miskolcon töltendő.

Balesetek, elemi csapások.

(A Duna áradozik) néhol a határon már ki is áradt. 5-én este elhasította a katonai uszodát és lesodort vele három malmot. Hogy lensebb minő károkat okozott, még nem tudhatni; azt sem kimentették-e a rajta volt katonatisztet és legénységet, kik kétségbe esve kiabáltak segélyért.

(Május 2-án) Kolozs-Monostoron öt ház, három csár és két pajta égett le. — Kolozsvárt egy becsületes külvárosi gazda töbet talált inni az elégnél, ennek következtében hazamenet bele esett és bele fult a Szamosba.

(Perczel Mór) mely román helység Vöröstorony közelében fekszik, írják: Kilenc percseidi lakos 6 férfi és 3 nő apr. 26-án Szebenből, hol juhokat adtak el, hazafelé tartott; ugyanazon nap este 6 órakor a percseidi partra akartak átmenni, a nagyon feldagadott folyón, és csónakba ültek, mely a folyó közepén felfordult, minek következtében 3 férfi és 3 nő (mindannyi román) a vízbe halt. A többi három férfi (kiszolgált katoná) uszáz által menekült. A szerencsétlenek holttesteim még eddig nem kerültek elő.

Mi újság?

(A hol nem kell kegyelem.) Midőn a megyei és városi hatóságok Ó Felsőre kívánára felszólítottak, hogy a megkegyelmezésre ajánlható feygenyeket terjeszessék elő, csupán egyetlen egy város volt, mely ezt nem teljesít, kijelentvén, hogy Ó Felsőre nagy lelkiességét feygenycei számára igénybe nem veheti, miután nincsenek feygenycei. Ez az örmények által lakott Erzsébet város, s ez eset nagyon dicséri a lakosság közérkölesőségét. Megemlítjük itt még azt is, hogy sem az 1866-ki, sem a 67-iki bünyügi statisztikai kimutatásban egyetlen örmény nemzetiségű sem fordult elő.

(Király Ó Felsőre véletlen födsága.) Az a rend hozott be az államvaspálya-társulatnál, hogy a waggonok beziátnak és a kulcs a waggonmester-nél van. Hogy történt, hogy nem, Ó Felsőre legközelebbi Bésbe menetele alkalmával a waggonmester elfelejtkezett magáról és egy negyed óráig várakoztatá Ó Felsőre. A többi utas már mind eltakarodott volt, kivéve Fesettes minisztert, a ki még egy darabig zárvát volt.

(Az képviselőház máj. 7-diki ülésében) az elnök bejelentte, hogy Ráth Károly mint közwádó az elnökséghöz levelet intézett, melyben Román Sándor ellen indítható vizsgálata és keresete engedélyt kér, az annak szerkesztése alatt álló „Föderatiunea” című lapban megjelent három cikk miatt, melyekben az ország területi épsege elleni lázítás foglaltatik. A kérvény kiadott a 10-es bizottságnak jelentéstételre.

(Pest város szállodója.) Szentkirályi Mór azt indítványozta, hogy a régi német színház helyére építsen a város szállodát, melytől bazár kösön össze a viráddal. Terve szerint az épület 60,000 forintot jóvedelmeze a városnak. Valószínűleg elfogadják.

(Toldy Ferencz) jeles tudósunk ma egy hete ünnepelte ezüstmennyegzőjét. Horváth Mihály ugyanazon oltár előtt mondott áldást a tisztas párra, mely előtt 25 éve megesküdtek. A Frohnerben rendezett diszlakomán sok hírneves tudós vett részt.

(Kubinyi Ágost) pompás esztisz díszkelyhet kapott az állatkertben máj. 4-én tartott banketten, melyet tiszteioi muzeumigazgatói huszonöt éves jubileuma alkalmából rendeztek.

(A horvát küldöttség tiszteletére) gróf Andrassy miniszterelnök ebédet adott.

(Új hangjegy- és mükereskedés) nyílt meg Pesten, korona-utca 1-ső szám. Tulajdonosai: Tábornoky és Parsch.

(Károly-kaszárnya) haza érkezett, de szerencsén állapotban. Szelhűdés érte, a minnek következtében nemcsak fél karja és lába lett munkaképtelenné, hanem emléje is. Kévs idővel ezelőtt még 10 nyelvet beszélt folyékonyan; ma egyen is alig bírja kifejezni magát. Budán lakik.

(Az Aradi Gerő színigazgató) a szegedi színház vette ki telire. Jelenleg Rimasomban működik, a nyarat pedig Miskolcon töltendő.

(Tisztes kor.) Ocsenciben, egy trenosőn-megyei helységben egy 109 éves kovács él, ki daczára agg korának fennjár s ifju erővel dolgozik az üllő mellett; mondják, hogy Gambriusnak, a sör királyának sem lehet ellene panasza, mert a jó öreg naponkint 20 itete sört iszik meg. A falusi kézmives körülményeire mérve ez igen nagy kiadás daczára pénzügyei jó rendben vannak, jele, hogy nemcsak testi erővel és szívóssággal, de számioi képességgel is bírhat.

(Dragos-embék.) Sztupa Ignác a „Bihar” hasábjain indítványozta, hogy Biharvármegye örökítse meg emlékét érdemud fának, Dragos Jánosnak, ki 1848-ban Abrudbányán a hazáért vértanu-halált szenvedett.

(Nevezetes találmányról) értesíti a „Hont” Ludwigh János Brüsszelben lakó hazánkfia. Valami Marini nevű olasz ugyanis olyan módot talált fel, mely szerint a holtesztet úgy lehet bebalzamoszni, hogy tagjainak nemcsak alakja, de mozgékony-sága is megmarad.

(A királyi név alumnának első lapja) a következő feliratot fogja tartalmazni: „Felsőre Királyné! Legkegyelmesebb Asszonyunk! Három század után Felsőre az első, ki mint koronás magyar Királyné, a koronás magyar Királynak, egyszersmind tehát a nemzetnek, Magyarország-

Melléklet a Vasárnapi Újság 19-ik számához 1868.

ban magzatot szült. Mi, alázattal alulírott hívei, e ténny véletlen eseménynek nem tekintjük, sőt inkább mely hódolattal ismerjük el szintén oly magasztos, mint kedélyes bizonyosságát Felsőre Királynének kegyelmének; mert mi lehet magasztos, de egyszersmind kedélyes nyilvánítása e kegyelmi érzületnek, mint az, midőn egy oly esemény által kívánja hajlandóságát a nemzet iránt nyilvánítani, mely esemény egyszersmind a nő szívének legbensőbb és legmagasztosabb, legfőbb és leggyöngébb érzelmét költi fel. Fogadják Felsőre híveinek forró haláját e kegyelmi ténny, melyben az anyának ugyanannyi része van, mint a Királynéknak. Mi nem viszonzhatjuk azt egyé- bel, mint szívünk és lelkiünk felajánlásával, melyek úgy is kezdettől fogva Felsőredél! Fogadják e forrásokból eredő legbensőbb ohajaink nyilvánítá- sát: hogy mint Anya és Királyné sok éveken át boldogul és boldogítva éljen! — Kelt Pesten, 1868. évi apr. 22-én. Legálázatosabb hívei: Pest- városa polgárai és polgárnői.”

(Gr. Chorinszky Gusztáv.) Ebergényi Julia büntőrs, Münchenben fogatván el, az ottani bajor esküdtszék fog itéli fel. Sorsa felől sokan ké- rezősködtek Bécsben Wahlberg bécsi egyetemi tanáránál, mint jeles törvénnyudónál. A tudós tanár oda nyilatkozott, hogy ha jogilag bizonyítottatik, miszerint a gróf Chorinszkyknén elkövetett gyl- kosságok ő volt szerzője, és ha az esküdtszék „megtörtelt elhatározást” talál, az ítéletnek halálra kell szólnia, és a törvényszék nincs feljosi- gositva ez ítélet fenytőt törőtre szelítiani le. A bajor büntető törvény azon alapelvető, hogy a büntet- re szabott büntetés nemcsak a testet, de a bűnszerzőt is érje, csak a többi résztvevőkre nézve lehetne eltérni. Ha a királyi kegyelem útján a halálbüntetést bizonyos időre szabott börtönbün- tetésre változtatás, az elíteltet e büntetés kiállása után még az illetékes osztriai törvényszékeknek kellene átadni, mely őt az osztriai jog szerinti új büntető eljárásnak vetné alá, a reá osztriai törv- ény szerint rovandó büntetésbe belészámítva a Bajorországban már kiállottat. De a Chorinszky grófot terhelő bűnos esekeményt illetőleg, bajor törvény szerint, a királyi rendelet a 14. §. értel- mében a törvényszerűnél enyhébb büntetést is rendelhet. Vajjon e §. feltételei léteznek-e vagy sem, az teljesen a királyi ítéletére van bízva, ugy hogy e felett a bajor törvényszékek további bírá- latra nincsenek feljósíthatva.

(Károly-kaszárnya.) A kereskedelmi mi- niszterium a katonai aerariummal megegyezett a Károly-kaszárnya osztrai oldallának kiegészítésére nézve. E szerint az épület három emelet lesz, s egy része át lesz engedve a katonaságnak, tiszti lakásokra, kaszinóra stb., nagyobb részében pedig el lesznek helyezve a keresk. miniszterium hivatalos helyiségei, a posta- és táviráda-igazgatóságok s földszint a posta-kiadókhiatalok. A szerződés már Ó Felsőre elég terjesztettet helybenhagyás végett. Sajnos, hogy az evang. templom felé eső sarkot még nem lehet mindjárt az alkalommal felépíteni. A katonai hatóság ugyanis e sarkot- telket a provisorium alatt bérbé adta, s a bérlők egy emeletes épületet emeltek, mely 20 év mulva a katonai aerarium birtokába megy át. Az egyez- kedő felek most közöl kétszer anny kárpótlást ajánlottak a bérlőknek, mint a mennybe az épület került, de a bérlők túlzott követeléseket (150,000 ft.) támasztottak, s így az alkudozások megsza- kítottak. A keresk. miniszterium és katonai aerarium között most kötött szerződés azonban gon- doskodik a sarak kiegészítéséről is 1884-re, mint a mely évtben a bérlők szerződése lejár.

(Kinevezés.) Schmierer Gyula, kir. táblai fogalmazó, miniszteri titkárrá nevezetett ki a közgazdasági miniszteriumhoz.

(Zemplénnegyéből) írják, hogy Megyasó mezőváros posták kapott: vásártér is folyamodott, s remélik, hogy mint egy matgerelő vidék köz- pontja, s a környékben csaknem legsebb vásár- tértel bíró helység a m. k. ker. miniszteriumtól e kérésre teljesedését is mielőbb meg fogja nyerni.

(Rablóbanda) garázdálkodik Csanád, Torontál és Temes megyékben. Intézkedtek megfé- kezésük iránt.

(A soproni postamester.) Biringer Nándor egy új nemű hátultöltő feygyvert talált föl, és mint a bécsi lapok írják, különös felntűdés idezött elő, miután célszerűsége nézve felülmúlja az eddigi hátultöltőt feygyvereket. Biringer ur Bécsben vé- gente a technikát.

(Lengyel hazafiak és Lengyelország bará- tai) ez ország százéves szabadságharcának meg- örökítésére a szabadság földjén, Svájczban em- lékoszlopot állítanak, mely folytonos óvásoként álljon Lengyelország elévülhetlen jogainak letpir- őli ellen. Jeles férfiak érdeklődnek már is ez ügy iránt és remélik, hogy minden oldalról támogá- sást fognak lenni. Az ügy élén áll: gr. Platen László, Zürich, Villa Broelberg.

(A római osztrák követ.) gr. Crivelli e hó 2-kán, épen midőn sétalovaglást tett, szelhűdés által éretvén, rögön meghalt.

(Halálhír.) Gudácsy Lőrincz, élete 67-ik, boldog házasságának 35-ik évében, 12 napi súlyos szenvedés után, m. apr. hó 25-én Felső- Darócson elhunyt. A legérdemesebb hazafiak sora ritkult meg vele. Béke poraira!

(Igazítás.) A „Gyula-Fehérvár” cz. cikkben, a V. U. 17-ik számban, tolhibából Losenau fehérvári várparancsnoknak monadtik. E vétséget a szerző kívánatra ezenen kijeztük. Loscnau egy Piskindt elesett lovas ezredet, s ennek van állitva a szobor.

Nemzeti színház.

Péntek, máj. 1. „A jó falusiak.” Színmű 5 felv. Irta Sardou, ford. Paulai és Szerdahelyi.

Szombat, máj. 2. Előszór: „Fiesco.” Eredeti opera, 3 felv. Szövegét írta Fáy Béla; zenéjét szerz. Fáy Gusztáv. — Ezuttal először került színp Fáy Gusztáv „Fiesco”-ja, miután a szerző özvegyét benyújtott, másodsor. Ezelőtt majdnem két évvel megalapozta a magyar színház, hanem akkor e nem fogadták, mivel állítólagosan oly részei voltak, melyeket nem lehetett adni. Most azok a részek bizonyosan elnyagattak vagy alhoz értő kezek által kijavi- talták, s így történt végre, hogy szerző halála után világot látott a darab.

Fáy Gusztáv az első dalműve, szintén mint „Kamilló”-ja határozott zenei tehetségről tanusodik; s talán sokkal nagyobb hatás, ha a szöveg ügyesebben van alakítva. Fiesco egészen olasz modorban van írva, melyre a jelen „jóvő zenésze” kiemondottak az anathemat. Tagad- hatlan, hogyha Fáy Gusztáv a magyar zene körül használja fel tehetségét, sokkal több érdemet szerzett volna magának; mint a mely uton jelenleg is számtalanon rohannak a Pa- naszus felé. Fiesco dallamai különben sok helyen igen kel- lemesek, és kikerekednek; ámbar — hogy a jóvő zenészeinek elnevezésével éljünk — nem elég kifejezőek. A hangszerelés szintén sok helyen jól van alkalmazva, s különösen a fuvó hangszereket kezeli ügyesen.

Az előadás kielégítő volt; úgy látszik, a szereplők igyekeztek legjobb sikert aratni a darabnak. Különösen Köszeghit (Verrina) tartjuk kiemelendőnek, ki jelenleg is — mint mindig — erőtlen hangjával és érhető énekével legtöbb élvezetet nyújtott. — A nők közül Human Olga, Kendelenyi Fanni és Csillag Róza vettek részt az elő- adásban.

Fiesco minden hibái daczára élvezhető; s megérdemli a magyar közönségtől, hogy pártolja, az által egyszersmind részvétet tanusítván a korán elhunyt tehetség hátrahagyott özvegye és árvái iránt. — (P.)

Vasárnap, máj. 3. „A lenézs.” Eredeti színmű 3 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, máj. 4. „Fogház.” Vigjáték 3 felv. Irta Benedix; ford. Fancsly L.

Kedd, máj. 5. „Fiesco.” Eredeti opera, másodsor.

HETI-NAPTÁR.

Table with 4 columns: Hónapi- és hetnap, Katholikuss és protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, N a p (hossza, kel, nyug.), Hold (hossza, kel, nyug.). Rows include 10 Vasár, 11 Hétfő, 12 Kedd, 13 Szerda, 14 Csüt., 15 Péntek, 16 Szom.

Szerda, máj. 6. „Egy millió.” Vigjáték 5 felv. Irta Delacour és Labiche; ford. Szerdahelyi.

Csütöreg, máj. 7. „Tévedt nő.” Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi.

Szerkesztési mondanivaló.

Pest. D. I. Az ohajtás jó, kívánjuk is, hogy teljesüljön; de a vers gyöngye, s azért nem közölhetjük. A két utolsó sort, melyből mindkét állításunk valósága kitünik, ide igtatjuk. „Áldás lengjen e nemzet szép honán Zászlója fenn, a k rály-palotán!”

Szabas. F. A. A költemények mód nélkül gyöngék; nem segítene rajtok semmi változtatás, azért közlősk lehetetlen.

Oroszáza. Gy. V. Kívánságát közöltük a kiadó hi- vatallal, mely, ha lehetségés, kézzselgel is teljesítené. De lehet, hogy már legjobb akaratall sem szolgálhat minde- nek számmal. — Magánlevélünk is meg rövid időn.

N. Enyed. P. Sz. K. A számadást közlebelről utnak indítjuk. A kérdézt munka lapunkhoz nem küldet- tet. Be a tollhibát má szümm kiigazitja.

Arad. D. A termesztrajzi czik lapunk koré- hez képest igen terjedelmes. Át fogjuk szolgáltatni a kijö- lölt helyre.

Farsang után. Elvont bölcsélet inkább, mintsem költészet, s bár formai tekintetben megünte a méréket, jobbnak látjuk nem közölni. — Prózást is azovon veszünk, ha talál lapunk irányával.

Fereczvölgy. S. P. Tudósítások azon vidékről szivesen veszünk, ugyszintan fordított közleményeket is, de utjabbakat.

(Ajánlat.) Azoknak, kik a „Vasárnapi Újság” 1854— 59, 1865, 1866. évi folyamait hiányosan bíriák s azt kiege- szíteni ohajlják. — az év. tanikók számkönyvtára, mely ez évfolyamokból több számat két példányban bir, felesle- ges számit ingyen át enged. — különösen szives örömmel átengedné azokat valamelyik tanitói könyvtárnak. — E könyvtár pedig birtokába szeretne jutni, e lap 1855-dik évi folyama 20-ik számának, valamint az 1862-ik évi egész fo- lyamat illendő érért megvennie. — E részben bérmertes levelek alírithoz Sárkösz át Dengeleget intézendők. — Cserevencz Károly, ev. tanító s könyvtárnok.

Fiadó hírlapok: 1) A „Vasárnapi Újság” 12 évi teljes folyama (1856—1867.), tíz folyam kemény kötésben, a két utóbbi kötetlenül, és az 1868. évi folyam első 1/4 éve, összesen 12 1/4 évi folyam. Ára 62 ft. — 2) A „Növöldg.” (1857—1861.) egész évi. és 1862-ről 1/4 évi folyama, 20 ke- mény kötetben, ára 15 ft. — 3) Az „Ústökös” 1868. II-ik félévi, 1869—62. egész évi, és 1863. 1/2 évi folyama 6 ke- mény kötetben, ára 15 ft. — Értekezhetni: Sztayany Antal mérnök urral Léván.

SAKKJÁTÉK.

441-dik sz. f. — Gérecz Károlytól, (F. Nyarádon).

Világos. Világos indul és 5-ik lépésre matot mond.

Lapunk mai számához mellékelve küldetik szét Miesei és Ráth női- és férfi-szalmakalpok minta-rajza 1868-ra.

TARTALOM.

A mária-tölgyi romok (képpel). — Járok a mezőben... — Perczel Mór emlékirataiból (vége). — A földmívelő hangyák. — Humberto, olasz trónörökös és neje (képpel). — Thury György halála (képpel). — Szalánz-vár (képpel). — Egyveleg. — Tárház: A pécs-barcai vaspálya megnyitása. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egy- leték. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskede- lés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház, — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték — Heti-naptár.

